

Drodzy Czytelnicy,

Niektórych lektur bez problemu nie możemy poczytać, np. na stronie Wolne Lektury, gdyż nie należą jeszcze do domeny publicznej.

Co to jest domena publiczna?

Domenę publiczną możemy rozumieć jako **dobro wspólne całego społeczeństwa, a nawet całej ludzkości**. Składają się na nią takie zasoby wspólne, jak: **dziedzictwo kulturowe, wspólny język, wspólna wiedza i wymieniane informacje czy środowisko naturalne i krajobraz**. Domenę publiczną tworzą utwory twórców, które nie podlegają już ochronie prawnej (70 lat po śmierci twórców). Zasoby domeny gwarantują nieograniczony dostęp do utworów, które stają się własnością publiczną i można je wykorzystywać w dowolnym celu. Domena publiczna to także **pojęcie prawne obecne w Konwencji Berneńskiej**. W świetle prawa autorskiego jest rozumiana jako **narzędzie gwarantowania dostępu do nauki, edukacji i kultury**. Daje wszystkim obywatelom nieograniczone prawo do dzieł, których wykorzystanie nie podlega restrykcjom i ograniczeniom

Na gruncie polskim **Koalicja Otwartej Edukacji** podejmuje aktywne działania mające na celu upowszechnienie i zakorzenienie w świadomości publicznej istnienie domeny publicznej. Obchody Dnia Domeny Publicznej w Polsce rozpoczęła fundacja Nowoczesna Polska w roku 2007. Od roku 2008 organizatorem obchodów jest Koalicja Otwartej Edukacji.

Baza zasobów domeny publicznej, to między innymi:

✓ <https://polona.pl/>

Cyfrowa Biblioteka Narodowa Polona

Zbiory Biblioteki Narodowej dostępne online. Polona to nie jest tylko biblioteką cyfrową, ale również narzędziem do odkrywania zasobów na wiele sposobów. W szczególności poprzez specjalnie tworzone kolekcje widoczne na stronie głównej, panel prasy przeszukiwanej według kalendarza oraz panel instytucji, które po zarejestrowaniu mogą dodawać swoje zasoby do Polony

✓ fbc.pionier.net.pl

Federacja Bibliotek Cyfrowych

Agregator książek i czasopism oraz innych dokumentów zeskanowanych przez niemal wszystkie polskie biblioteki cyfrowe. Poza wyszukiwaniem, agregator oferuje także przeglądanie najnowszych lub najciekawszych dzieł z bibliotek cyfrowych. Żeby wyszukać dzieła w domenie publicznej: wybierz z rozwijalnego menu *Prawa* i obok wpisz *domena publiczna* Wyszukiwarka informacji o dziełach, które przeszły do domeny publicznej. Na razie wyszukiwarka raczkuje i zawiera informacje głównie o książkach i nagraniach audio.

Książki:

- wolnelektury.pl

<https://domenapubliczna.org/zasoby/>[data dostępu 03.04.2020]

**Prawo autorskie w szkole,
Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawach autorskich i prawach pokrewnych,
Dz. U. 1994 Nr 24, poz.83**

Prawo autorskie rzeczywiście traktuje szkoły w sposób szczególny.

Przepisy ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w ramach dozwolonego użytku publicznego zezwalają na korzystanie z rozpowszechnionych utworów przez instytucje naukowe i oświatowe. Katalog instytucji to: szkoły podstawowe, gimnazja, licea, szkoły zawodowe, technika, przedszkola, żłobki, szkoły prywatne, szkoła muzyczna. Kwestia – czy do tego grona zaliczymy też prywatne szkoły tańca, języków obcych czy jazdy samochodem jest w doktrynie dyskusyjna. Z całą pewnością nie można natomiast włączyć do niego stowarzyszeń, fundacji, przedsiębiorstw czy innych instytucji, które edukacją zajmują się wyłącznie dodatkowo.

Art.27. ustawy

Instytucje naukowe i oświatowe mogą, w celach dydaktycznych lub prowadzenia własnych badań, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz sporządzać w tym celu egzemplarze fragmentów rozpowszechnionego utworu.

Cel dydaktyczny oznacza oczywiście, że taki utwór powinien być wykorzystany w ramach nauczania, najlepiej w ścisłym powiązaniu z programem. Nie będzie zatem celem dydaktycznym odtworzenie podopiecznym na rzutniku, na przykład filmu *Epoka Lodowcowa* z okazji dnia dziecka. Ponadto niektórzy przedstawiciele doktryny są zdania, że podobnie jak w przypadku prawa cytatu (choć w tym wypadku nie wynika to bezpośrednio z treści przepisu) wykorzystany utwór powinien jedynie stanowić uzupełnienie pracy edukacyjnej wykonanej przez nauczyciela, a nie być jego wyłączną alternatywą.

Jeżeli to konieczne, nauczyciel może dokonać tłumaczenia udostępnianego utworu. W każdej z sytuacji istotne jest jednak zachowanie kryterium bezpłatności, by nie powstało wrażenie, że nauczyciel czerpie korzyści z rozpowszechniania cudzej twórczości (na przykład pobierając od uczniów zbyt duże pieniądze tytułem rekompensaty za kserowanie). Wreszcie, należy pamiętać, by wykorzystywanie czyjejś twórczości w celach dydaktycznych nie stało w sprzeczności z autorskimi prawami osobistymi. Autor utworu powinien być podany do ogólnej wiadomości, nawet wtedy gdy autorskie prawa majątkowe już wygasły (zazwyczaj 70 lat po śmierci twórcy).

Kserówki i pomoce naukowe w internecie

Kserowanie dla uczniów materiałów naukowych (i nie tylko naukowych, byle zachowany był warunek celu dydaktycznego) jest generalnie dopuszczalne, przy czym należy zwrócić uwagę na niezwykle istotne zastrzeżenie art. 27 – **jedynie we fragmentach**. Innymi słowy niedopuszczalna z punktu widzenia prawa autorskiego jest sytuacja, w której nauczyciel decyduje się na skserowanie dla ucznia całego zeszytu ćwiczeń, choć może to być jedna kartka skserowana wielokrotnie dla całej klasy (na przykład w celu przeprowadzenia sprawdzianu).

Uspokajam jednak – nauczyciel ma prawo do udostępnienia pomocy naukowych swoim uczniom również za pośrednictwem drogi elektronicznej (e-mail, chmura, serwis społecznościowy). Należy mieć jednak na uwadze, że tego typu treści powinny zostać udostępnione ściśle określonej grupie osób uczniów. Jeżeli doszłoby do rozpowszechnienia ich w gronie przypadkowych internautów, wtedy interpretacja na gruncie prawa autorskiego nie musiałaby okazać się przychylna nauczycielowi. Z tego względu pomoce naukowe warto wysyłać wyłącznie

w prywatnej korespondencji (nawet do grupy uczniów) albo też publikowane pliki zabezpieczać hasłem.

<https://techlaw.pl/prawo-autorskie-szkola-nauczyciel/>[data dostępu 03.04.2020]